

Valgretsaldere – i Europa

Valgretsaldere er til debat i hele Europa, og en række lande har allerede nedsat valgretsaldere til 16 år.

Østrig

Østrig nedsatte i 1992 valgretsaldere fra 19 til 18 år, hvor partiet De Grønne fremførte ønsket om at sænke den til 16 år, uden held. I 1996 fulgte koalitionen mellem partierne SPÖ og ÖVP trop og meddelte, at de ønskede at sænke valgretsaldere til 16 år, stadig uden held.

I perioden 2000-2005 eksperimenterede fem af Østrigs delstater med at sænke valgetten til 16 år til kommunalvalg, og tre af dem endvidere til regionsvalg.

Det gav gode erfaringer, og derfor blev det i 2006 besluttet at gøre ordningen permanent på landsplan. I 2007 sænkede Østrig, som det første land i verden, valgretsaldere til 16 år til alle valg: Lokal-, regional-, national- og Europa-Parlamentsvalg.

Tyskland

Siden 1996 har syv tyske delstater haft 16-års stemmeret ved lokalvalg. De syv delstater er: Mecklenburg-Vorpommern, Sachsen-Anhalt, Slesvig-Holsten, Sachsen, Nordrhein-Westfalen, Bremen og Berlin. Derudover har 16-årige valgret ved delstatsvalget i Bremen og Slesvig-Holsten. Over 700.000 unge har dermed mulighed for at stemme ved kommunal- og regionalvalg.

Schweiz

Delstaten Glarus besluttede i 2007 at give 16-årige stemmeret til kommunal- og regionalvalg. Nedsættelse af valgretsaldere diskuteres endvidere på føderalt niveau. Valgretsaldere er i øvrigt 18 år i Schweiz.

Sverige

16-årige har siden 2000 kunnet stemme til menighedsrådsvalg i Sverige. Den såkaldte "Ungdomarnas demokratikommission" har forslået, at valgretsaldere skal sænkes til 16 år.

Norge

I 2011 gennemførte Norge det første rigtige forsøg med 16-års valgret i Norden. I 20 af Norges kommuner havde de unge fået tildelt stemmeret ved det rigtige kommunalvalg. Resultaterne af forsøget viste at de unge blev mere engageret og stemte i højere grad end de 18-19-årige.

Ønsket om generel 16-års valgret i Norge støttes af en række partier, samt ombudsmanden for børn og unge.

I 2009 fik 15-årige stemmeret ved menighedsrådsvalgene i Norge.

Finland

Finland sænkede i 2010 valgretsaldere ved menighedsrådsvalgene til 16 år. Resultaterne fra valgene viser, at de finske unge stemmer omtrent på samme niveau som de ældre vælgere. Det betød også, at emner, der optog de unge, fik større opmærksomhed.

Den finske regerings børne- og ungdomsprogram for 2012-15 har fokus på at styrke unges demokratiske deltagelse. En sænkelse af valgretsaldere til 16-år er blevet bragt frem som en del af programmet.

Estland

Regeringen har opfordret parlamentet og civilsamfundet, at begynde en debat om en sænkelse af valgretsaldere til 16 år på baggrund af en rapport, der viser de positive resultater fra Europa. Ønsket er at give unge flere muligheder for at deltage i demokratiet.

Estland har afholdt flere prøvevalg blandt de 16-17-årige, med positive resultater.

Irland

Den irske regering har i 2012 nedsat et forfatningskonvent, der skal komme med forslag til at styrke det irske demokrati. 16-års valgret er et af topprioriteterne for konventet. Tidligere har den irske regering fået analyseret, hvordan valgetten til de 16-17-årige kan indføres ved kommunalevalg.

England

16-års valgret har været et politisk emne i Storbritannien siden 1999, hvor det første forslag om en sænkelse af valgetsalderen blev stillet i det britiske underhus. Partierne Labour, Liberal Democrats og Scottish National Party støtter 16-års valgret, og har det som en del af deres partiprogrammer. Parlamenterne i både Skotland og Wales støtter ligeledes 16-års valgret.

Koalitionen "Votes at 16", der består af en lang række organisationer og aktører, har siden 2003 arbejdet for at sænke valgetsalderen. I 2009 afgav en ungdomskommission sin betænkning om unges demokratiske deltagelse og 16-års valgret med et positivt resultat.

Valgetsalderen er allerede sænket på de britiske øer Isle of Man, Jersey og Guernsey. Det skete henholdsvis i 2006 og 2007.

Malta

To ud af tre partier på Malta har 16-års valgret som en del af deres program.

Slovenien

Unge 16-17-årige kan stemme hvis de har arbejde.

Bosnien-Herzegovina.

Unge 16-17-årige kan stemme hvis de har et arbejde.

Moldova

Har igangsat en forfatningsreform, der blandt andet inkluderer en mulig nedsættelse af valgetsalderen til 16 år.

VALGRETENS UDVIKLING I NORDEN

De nordiske lande har generelt været relativt sene til at sænke valgetsalderen – og i en nordisk sammenhæng har Danmark typisk været den sidste.

	23 år	21 år	18 år	16 år
Danmark	1953	1961	1978	–
Norge	1921	1956	1979	2011*
Sverige	1937	1946	1974	2000**
Finland		1944	1972	2010**
Island		1934	1970	–

* Norge gav 16-årige mulighed for at stemme ved kommunalvalget i 2011.

** Sverige og Finland har, siden hhv. 2000 og 2010, givet 16-17-årige mulighed for at stemme ved menighedsrådsvalg.